

# PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA)

VMBO BBL EN KBL

**LEERJAAR 3 EN 4**

**2023-2024**

HET PTA DIENT SAMEN MET HET EXAMENREGLEMENT 2023-2024 TE WORDEN GELEZEN.

Beste kandidaat en ouders/verzorgers,

In de bovenbouw (leerjaar 3 en 4) van het vmbo krijg je te maken met een examenprogramma. Het examen bestaat uit twee delen: het SchoolExamen (SE) en het Centraal Examen (CE). Het schoolexamen wordt in de loop van leerjaar 3 en 4 afgenomen door de vakdocenten van de vakken waarin je les krijgt. Je resultaten bij sommige vakken van leerjaar 3 blijven ook in leerjaar 4 meetellen. Het centraal examen wordt door de overheid vastgesteld en aan het einde van leerjaar 4 afgenomen.

De spelregels en je rechten tijdens het schoolexamen staan vermeld in het examenreglement. Dit reglement is te downloaden van de website van onze school. Wat je in de twee jaar moeten doen voor je examen, staat vermeld in het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA). In dit boekje staat alles wat met het schoolexamen en de voorbereiding op het centraal schriftelijk examen te maken heeft, zoals de leerstof, duur en weging van alle toetsen en mogelijkheden tot herkansing.

Hoewel het PTA en het Examenreglement met grote zorgvuldigheid zijn opgesteld, kunnen er onvolkomenheden in staan of kunnen zich in de loop van de twee schooljaren wijzigingen voordoen. Bijstellingen kunnen we derhalve op voorhand niet volledig uitsluiten. Wij zullen hierover zo tijdig en duidelijk mogelijk communiceren als er iets wijzigt.

Vragen of opmerkingen kun je stellen bij de teamleider bovenbouw of de examensecretaris:

- Afdelingsleider bovenbouw vmbo BBL en KBL: A.S. Ruinard
- Examensecretaris vmbo BBL en KBL: P.B. Maaskant

Wij wensen je heel veel succes met het doorlopen van jouw examenprogramma.

### **INLEIDING**

Het examenprogramma voor de kandidaten in het derde en het vierde leerjaar van het vmbo bestaat uit het School Examen (SE) en het Centraal Examen (CE). Het Centraal Examen bestaat uit twee onderdelen: het Centraal Schriftelijk Praktijk Examen (CSPE) en het Centraal Digitaal Examen (CDE) voor het vmbo. De centrale examens zijn landelijk en worden afgenomen in de maanden april, mei en juni van klas 4.

### **HET PTA (ALGEMEEN)**

Het PTA voor het vmbo bevat de programma's van alle vakken waarvoor het resultaat invloed heeft op het behalen van het diploma. Het is mogelijk dat bepaalde onderdelen van het PTA in het derde leerjaar worden afgesloten en niet meer terugkeren. In het PTA is per vak aangegeven welke leerstof behandeld wordt, welke leerstof getoetst wordt en wat de weging van het behaalde resultaat (het cijfer) is.

Het schoolexamen is meestal opgebouwd uit schriftelijke toetsen, maar er kunnen ook andere vormen als mondelinge en praktische toetsen worden aangeboden:

#### **PRAKTISCHE OPDRACHTEN (PO)**

Een praktische opdracht is bedoeld om vaardigheden te toetsen in de periode van het schoolexamen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het uitvoeren van een onderzoek of een practicum en het presenteren van de resultaten hiervan. Zowel het proces als het eindresultaat worden aan de hand van vooraf vastgestelde en aan de kandidaat bekendgemaakt criteria getoetst.

#### **HANDELINGSOPDRACHTEN (HO)**

Een handelingsopdracht is soms gericht op het uitvoeren van allerlei activiteiten zoals een excursie of leesdossiers. Een handelingsopdracht kan echter ook een schriftelijke toets zijn. Het handelingsdeel kan daarnaast een opdracht bevatten in het kader van de oriëntatie op leren en werken. De decaan en/of de vakdocent van de leerling bepalen de vorm en de inhoud van de opdracht(en) en of deze naar behoren zijn uitgevoerd. Het naar behoren afronden van het handelingsdeel is in leerjaar 3 ook een voorwaarde voor bevordering naar leerjaar 4 en in leerjaar 4 een voorwaarde om te mogen starten met het centraal examen.

### **HERKANSING SCHOOLEXAMEN**

De vaksectie bepaalt welke toetsen herkanst mogen worden, in het PTA is dit aangegeven. De kandidaat krijgt in beide leerjaren, na iedere TSE week de gelegenheid om één TSE te herkansen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid na TSE3 een ander TSE uit de voorgaande weken te

herkansen. **Echter een TSE of een deel daarvan kan maar eenmaal worden herkanst.**

## VERKLARING VAN DE VERSCHILLENDE KOLOMMEN IN HET PTA

### 1. CIJFERKOLOM SOM

Hierin staat het nummer/naam van de cijferkolom in SOMtoday.

- TSE1 t/m TSE3
- TSE1.1, 1.2 enz
- HO1 enz.

### 2. PERIODE VAN AFNAME

Dit geeft de periode van afname aan overeenkomstig de periode of maand in het schooljaar. Hiervoor geldt:

- P1 – september t/m oktober
- P2 – november t/m januari
- P3 – februari t/m april
- P4 – mei t/m juni

### 3. TOETSVORM

De manier waarop het SE getoetst wordt:

- TSE-S = Schriftelijk (een schoolexamen waarvoor je een cijfer krijgt)
- TSE-M = Mondeling (een schoolexamen waarvoor je een cijfer krijgt)
- TSE-P = Praktisch (een schoolexamen waarvoor je een cijfer krijgt)
- PO = Praktische Opdracht (cijfer) (telt 1x)

- HO = Handelingsopdracht (beoordeeld met O/V/G)
- Rep = repetitie (alleen bij rekenen in klas 3)

### 4. OMSCHRIJVING STOF

Korte inhoudelijke omschrijving wat er getoetst wordt.

### 5. EXAMENEENHEID

Dit zijn de nummers die refereren aan de examensyllabus van het vak. Daar staat in beschreven wat je moet kennen en kunnen en wat moet er getoetst worden van de overheid. De exameneenheden 1, 2 en 3 worden ook volledig gedekt in het lesprogramma van de verschillende vakken.

### 6. WEGING

Is de weegfactor van de toets binnen een TSE of het SE.

### 7. TOETSDUUR

De tijd waarbinnen de toets gemaakt moet worden. Met uitzondering voor de leerlingen met extra faciliteiten.

### 8. HERKANSING

Omschrijving welke toetsen herkansbaar zijn of niet.

### 9. OPMERKINGEN/ HULPMIDDELEN

Extra informatie en/of de hulpmiddelen die zijn toegestaan tijdens de afname van de toets.

Examineenheden of domeinen die:

- *cursief* zijn aangegeven, behoren tot het schoolexamen **en** het centraal examen.
- **vetgedrukt** zijn aangegeven, behoren tot het schooleigen programma en zijn door het bevoegd gezag vastgesteld.
- geen verdere aanduiding hebben, behoren alleen tot het schoolexamen.

## BEREKENING VAN HET CIJFER VOOR HET SCHOOLEXAMEN

Voor alle vakken in klas 4 geldt:

- Bij alle algemene vakken wordt in de loop van klas 4, driemaal een TSE afgenomen (TSE1, TSE2 en TSE3). Dit geldt ook voor het vak maatschappijleer in klas 3.
- Alle TSE's hebben de weging 1.
- Het gemiddelde van de 3 TSE's is het eindcijfer voor het schoolexamen.
- In schema:  $TSE1 + TSE2 + TSE3 / 3 = \text{eindcijfer SE}$ .

Vakken die deel TSE's in het PTA hebben opgenomen, hanteren ook de berekening van het SE zoals hierboven beschreven. Deel TSE's bepalen samen het cijfer voor TSE1, TSE2 of TSE3. Het gewicht van deel TSE's is in het PTA aangegeven.

Voor de beroepsgerichte vakken geldt een afwijkende manier van toetsen en berekenen. Deze berekening is opgenomen in het PTA van de beroepsgerichte vakken.

Voor de vakken in klas 3 en 4 die handelingsopdrachten afnemen, geldt:

- Alle handelingsopdrachten moeten met een voldoende of goed worden afgesloten om voor bevordering naar klas 4 of voor deelname aan het centraal examen in aanmerking te komen.

# Farelcollege

Schooljaar 2023-2024

| PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) |                                  |                    |  |   |                 |                 |                    |   |
|--|----------------------------------|--------------------|--|---|-----------------|-----------------|--------------------|---|
| LEERJAAR: 4                                |                                  | AFDELING: BBL      |  |   | VAK: Nederlands |                 |                    |   |
| METHODE: Talent                            |                                  |                    |  |   |                 |                 |                    |   |
| Kolom in SOM/Nr                            | Maand                            | Toetsvorm          | Omschrijving van de stof   | Examineenheden of Domeinen **   | Weging          | Toetsduur (min) | Herkansbaar ja/nee | Opmerkingen en/of hulpmiddelen                                      |
| TSE 1                                      | Okt.                             | Mondeling          | Een presentatie houden met PowerPoint over een zelfgekozen onderwerp                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• NE/K/1</li><li>• NE/K/2</li><li>• NE/K/3</li><li>• NE/K/5</li></ul>                         | 1               | 20 min          | ja                 | Er moet een PowerPoint aanwezig zijn.                               |
| TSE 2                                      | Jan.                             | Schriftelijk       | Begrijpend lezen en fictie   | <ul style="list-style-type: none"><li>• NE/K/1</li><li>• NE/K/2</li><li>• NE/K/3</li><li>• <b>NE/K/6</b></li><li>• NE/K/8</li></ul> | 1               | 100 min         | ja                 | Geen.   |
| TSE 3                                      | Maart.                           | Digitaal           | Kijk- en luistertoets van CITO   | <ul style="list-style-type: none"><li>• NE/K/1</li><li>• NE/K/2</li><li>• NE/K/3</li><li>• <b>NE/K/4</b></li></ul>                  | 1               | 120 min         | ja                 | Digitaal via de site <a href="http://www.woots.nl">www.woots.nl</a> |
| H.O.                                       | Jan.<br>Feb.<br>Maart.<br>April. | Handelingsopdracht | Schrijfdossier maken, bestaande uit 6 verschillende schrijfoopdrachten.                | <ul style="list-style-type: none"><li>• NE/K/1</li><li>• NE/K/2</li><li>• NE/K/3</li><li>• <b>NE/K/7</b></li></ul>                  | 0               | n.v.t.          | ja                 | Alle schrijfoopdrachten worden op de computer gemaakt.              |
| BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER:             |                                  |                    | Zie examenreglement en voorblad van het PTA.<br><br>Gemiddelde van TSE1, TSE2 en TSE3. |   |                 |                 |                    |   |

# Farelcollege

Schooljaar 2023-2024

| PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA)   |          |               |   |  |             |                 |                    |                                 |
|--|----------|---------------|---|--|-------------|-----------------|--------------------|---------------------------------|
| LEERJAAR: 4                                  |          | AFDELING: BBL |   |  | VAK: Engels |                 |                    |                                 |
| METHODE: New Interface 3rd Edition Red Label |          |               |   |  |             |                 |                    |                                 |
| Kolom in SOM/Nr                              | Maand    | Toetsvorm     | Omschrijving van de stof  | Examineenheden of Domeinen **  | Weging      | Toetsduur (min) | Herkansbaar ja/nee | Opmerkingen en/of hulpmiddelen  |
| Tse 1.1                                      | November | TSE-S         | Kijk-luister toets (CITO)   | <u>MVT/K/1:</u><br><u>MVT/K/2:</u><br><u>MVT/K/3:</u><br><u>MVT/K/5:</u> | 1           | 60              | JA *1 van de 2     |                                 |
| Tse 1.2                                      | November | TSE-S         | Schrijven: email op examen niveau   | <u>MVT/K/2:</u><br><u>MVT/K/3:</u><br><u>MVT/K/7:</u>                    | 1           | 50              | JA *1 van de 2     | Woordenboek Nederlands – Engels |
| Tse 2  | Januari  | TSE-M         | Spreekvaardigheid. Gesprek aangaan van 10-15 minuten over 5 voorbereide onderwerpen | <u>MVT/K/2:</u><br><u>MVT/K/3:</u><br><u>MVT/K/6:</u>                    | 1           | 15              | JA                 |                                 |
| Tse 3  | Maart    | TSE-S         | Toets Unit 1, 2 en 3  | <u>MVT/K/2:</u><br><u>MVT/K/3:</u>                                       | 1           | 100             | JA                 |                                 |
| BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER:               |          |               | Cijfer TSE 1 + Cijfer TSE 2 + Cijfer TSE 3 = .... / 3 = schoolexamencijfer          |  |             |                 |                    |                                 |



# Farelcollege

Schooljaar 2023-2024

| PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) |       |           |  |                               |                               |                        |                 |                    |                                |
|--|-------|-----------|--|-------------------------------|-------------------------------|------------------------|-----------------|--------------------|--------------------------------|
| LEERJAAR: 4                                |       |           | AFDELING: BASIS                                    |                               |                               | VAK: maatschappijkunde |                 |                    |                                |
| METHODE: examenkatern                      |       |           |  |                               |                               |                        |                 |                    |                                |
| Kolom in SOM/Nr                            | Maand | Toetsvorm | Omschrijving van de stof                           | Examineenheden of Domeinen ** |                               | Weging                 | Toetsduur (min) | Herkansbaar ja/nee | Opmerkingen en/of hulpmiddelen |
| HO1  | SEP   | HO        | Examenkatern media/werk/multiculturele samenleving | ML2/K/1<br>ML2/K/3<br>ML2/K/6 | ML2/K/2<br>ML2/K/5<br>ML2/K/7 | o/v/g                  | n.v.t.          | Nee                | Herkansing tot V/G             |
| TSE1                                       | NOV   | TSE-S     | Examenkatern criminaliteit                         | ML2/K/1<br>ML2/K/3            | ML2/K/2<br>ML2/K/8            | 1                      | 50              | Ja                 |                                |
| TSE2                                       | JAN   | TSE-S     | Examenkatern politiek                              | ML2/K/1<br>ML2/K/3            | ML2/K/2<br>ML2/K/4            | 1                      | 50              | Ja                 |                                |
| TSE3                                       | MAA   | TSE-S     | Examenkatern criminaliteit en politiek             | ML2/K/1<br>ML2/K/3<br>ML2/K/8 | ML2/K/2<br>ML2/K/4            | 1                      | 100             | Ja                 |                                |
| BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER:             |       |           | Zie examenreglement                                |                               |                               |                        |                 |                    |                                |

# Farelcollege

Schooljaar 2023-2024

| PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA)                  |       |              |  |  |               |                 |                    |                                |
|---|-------|--------------|--|--|---------------|-----------------|--------------------|--------------------------------|
| LEERJAAR: 4   |       |              | AFDELING: BBL  |  | VAK: Biologie |                 |                    |                                |
| METHODE: Biologie Voor Jou - deel 3a en 3b en deel 4a en 4b |       |              |  |  |               |                 |                    |                                |
| Kolom in SOM/Nr   | Maand | Toetsvorm    | Omschrijving van de stof   | Examineenheden of Domeinen **  | Weging        | Toetsduur (min) | Herkansbaar ja/nee | Opmerkingen en/of hulpmiddelen |
| TSE1  | P1    | Schriftelijk | <ul style="list-style-type: none"><li>• Organen en Cellen</li><li>• Planten</li><li>• Ecologie</li><li>• Mens en Milieu / Duurzaam Leven</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>Bi/K/4, Bi/K/5</i></li><li>• <i>Bi/K/6, Bi/K/12</i></li><li>• <i>Bi/K/5, Bi/K/6</i></li><li>• <i>Bi/K/7</i></li><li>• <i>Bi/K/1, Bi/K/2, Bi/K/3</i></li></ul> | 1             | 50              | Ja, schriftelijk   | Rekenmachine                   |
| TSE2  | P2    | Schriftelijk | <ul style="list-style-type: none"><li>• Voeding en Vertering</li><li>• Gaswisseling</li><li>• Stevigheid en Beweging</li></ul>                     | <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>Bi/K/5, Bi/K/9</i></li><li>• <i>Bi/K/9</i></li><li>• <i>Bi/K/8</i></li><li>• <i>Bi/K/1, Bi/K/2, Bi/K/3</i></li></ul>  | 1             | 50              | Ja, schriftelijk   | Rekenmachine                   |
| TSE3  | P3    | Schriftelijk | <ul style="list-style-type: none"><li>• Transport</li><li>• Opslag, Uitscheiding en Bescherming</li><li>• Voortplanting</li></ul>                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• <i>Bi/K/9</i></li><li>• <i>Bi/K/9, Bi/K/10</i></li><li>• <i>Bi/K/12</i></li><li>• <i>Bi/K/1, Bi/K/2, Bi/K/3</i></li></ul>  | 1             | 50              | Ja, schriftelijk   | Rekenmachine                   |
| BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER:                              |       |              | TSE 1 + TSE 2 + TSE 3 / 3 = Eindcijfer SE  |  |               |                 |                    |                                |

# Farelcollege

Schooljaar 2023-2024

| PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA)    |       |           |  |  |         |                 |                    |                                |
|---|-------|-----------|--|--|---------|-----------------|--------------------|--------------------------------|
| LEERJAAR: 4                                   |       |           | AFDELING: VMBO-BBL   |  | VAK: EC |                 |                    |                                |
| METHODE: 7 <sup>e</sup> editie Pincode VMBO-B |       |           |  |  |         |                 |                    |                                |
| Kolom in SOM/Nr                               | Maand | Toetsvorm | Omschrijving van de stof                                   | Examineenheden of Domeinen   | Weging  | Toetsduur (min) | Herkansbaar ja/nee | Opmerkingen en/of hulpmiddelen |
| 1   |       | TSE       | H3: Ben jij ondernemend?<br>H4: Werk aan de winkel         | EC/K/1 oriëntatie op leren en werken<br>EC/K/2 basisvaardigheden<br>EC/K/5A Arbeid en productie<br>EC/K/5B Arbeid en bedrijfsleven<br>EC/K/6 Overheid en bestuur   | 1       | 50              | Ja                 | Rekenmachine                   |
| 2   |       | TSE       | H1: Inkomen en welvaart<br>H2: Geld genoeg?                | EC/K/1 oriëntatie op leren en werken<br>EC/K/2 basisvaardigheden<br>EC/K/4A Consumptie<br>EC/K/4B Consumptie en consumentenorganisaties<br>EC/K/8 Natuur en Milieu | 1       | 50              | Ja                 | Rekenmachine                   |
| 3   |       | TSE       | H5: Nederland en het buitenland<br>H6: Ontwikkelingslanden | EC/K/1 oriëntatie op leren en werken<br>EC/K/2 basisvaardigheden<br>EC/K/7 Internationale ontwikkelingen<br>EC/K/6 Overheid en bestuur                             | 1       | 50              | Ja                 | Rekenmachine                   |

# Farelcollege

Schooljaar 2023-2024

| PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA) |          |           |   |  |               |                 |                    |   |
|--|----------|-----------|---|--|---------------|-----------------|--------------------|---|
| LEERJAAR: 4                                |          |           | AFDELING: VMBO BASIS  |  | VAK: wiskunde |                 |                    |   |
| METHODE:                                   |          |           |   |  |               |                 |                    |   |
| Kolom in SOM/Nr                            | Maand    | Toetsvorm | Omschrijving van de stof  | Examineenheden of Domeinen **                                | Weging        | Toetsduur (min) | Herkansbaar ja/nee | Opmerkingen en/of hulpmiddelen                |
| TSE-S 1                                    | November | TSE       | H1 Rekenen<br>H2 Verbanden<br>H3 Meetkunde  | WI/K/1, WI/K/2, WI/K/3,<br>WI/K/4, WI/K/6, WI/K/7            | 1             | 100             | Ja                 | Rekenmachine<br>Geodriehoek                   |
| TSE-S 2                                    | Januari  | TSE       | H4 Statistiek<br>H5 Rekenen meten en schatten<br>H6 Meetkunde vlakke figuren                      | WI/K/1, WI/K/2, WI/K/3,<br>WI/K/5, WI/K/6, WI/K/7,<br>WI/K/8 | 1             | 100             | Ja                 | Rekenmachine<br>Geodriehoek<br>Koershoekmeter |
| TSE-S 3                                    | Maart    | TSE       | H5 Rekenen meten en schatten<br>H6 Meetkunde vlakke figuren<br>H7 Verbanden<br>H8 Ruimteteetkunde | WI/K/1, WI/K/3, WI/K/4,<br>WI/K/5, WI/K/6, WI/K/8            | 1             | 100             | Ja                 | Rekenmachine<br>Geodriehoek<br>Koershoekmeter |
| BEREKENING SCHOOLEXAMENCIJFER:             |          |           | = (1 + 1 + 1) : 3   |  |               |                 |                    |   |